

Європейські стандарти для програм роботи з кривдниками

Стандарти, орієнтовані на безпеку постраждалих осіб, що застосовуються у програмах для роботи з кривдниками, які вчинили насильство стосовно інтимного партнера

РОБОЧИЙ ДОКУМЕНТ

Фінансується
Європейським Союзом

www.work-with-perpetrators.eu

Європейські стандарти для програм роботи з кривдниками
Стандарти, орієнтовані на безпеку постраждалих осіб, що застосовуються для програм
роботи з кривдниками які вчинили насильство стосовно інтимного партнера
Робочий документ

Рік публікації: 2023

Рекомендоване цитування: Європейська мережа по роботі з особами, що вчинили домашнє насильство (WWP EN). (2023). Європейські стандарти для програм роботи з кривдниками — Стандарти, орієнтовані на безпеку постраждалих осіб, що застосовуються для програм роботи з кривдниками, які вчинили насильство стосовно інтимного партнера. Робочий документ.

Редактор: Келлі Літц (Kelly Litz)
Графічне оформлення: Моніка Медвей (Monika Medvey)
Фото на обкладинці: © fauxels, www.pexels.com/@fauxels/

© 2023, Європейська мережа по роботі з особами, що вчинили домашнє насильство
Грайфсвальдер Штрассе 136, Берлін-10409 (Greifswalder StraBe 136, 10409 Berlin)
www.work-with-perpetrators.eu

Застереження

Європейська мережа по роботі з особами, які вчинили домашнє насильство (WWP EN), не несе відповідальності за те, як цей документ використовують треті особи. Використовуючи цей документ або пов'язані з ним матеріали, треті особи повинні належним чином посылатися на WWP EN.

Фінансується
Європейським Союзом

Фінансується Європейським Союзом. Висловлені думки та погляди належать виключно WWP EN і можуть не відображати думки та погляди Європейського Союзу. Європейський Союз відповідальності за них не несе.

Європейські стандарти для програм роботи з кривдниками

Стандарти, орієнтовані на безпеку постраждалих осіб, що застосовуються у програмах для роботи з кривдниками, які вчинили насильство стосовно інтимного партнера

РОБОЧИЙ ДОКУМЕНТ

www.work-with-perpetrators.eu

Зміст

Глосарій.....	5
Європейські стандарти для програм роботи з кривдниками.....	6
Сфера застосування європейських стандартів для програм роботи з кривдниками.....	6
Структура стандартів.....	8
Розробка стандартів.....	9
Європейські стандарти для програм роботи з кривдниками — резюме.....	11
1. Безпека і добробут постраждалих від насильства.....	12
2. Оцінювання та управління ризиками.....	16
3. Розробка та реалізація програми.....	18
4. Забезпечення якості та оцінка.....	22
5. Організаційний менеджмент.....	24
Доказова база європейських стандартів.....	26
Посилання.....	30

Глосарій

Примусовий контроль означає «модель домінування, яка включає тактики ізоляції, приниження, експлуатації та контролю над постраждалими» (Stark, 2017).

Домашнє насильство означає всі акти фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, які відбуваються в сім'ї чи в межах місця проживання або між колишніми чи теперішніми членами подружжями або партнерами, незалежно від того, проживає або проживав кривдник у тому самому місці, що й постраждала особа, чи ні (Рада Європи, 2011).

Насильство щодо інтимного партнера (НІП) означає будь-яку модель поведінки, яка використовується для отримання або збереження влади та контролю над інтимним партнером. Воно охоплює всі фізичні, сексуальні, емоційні, економічні та психологічні дії або погрози діями, які мають шкідливий вплив на іншу особу.

Гендерно-зумовлене насильство (ГЗН) означає насильство, спрямоване проти жінки, тому що вона жінка, або яке непропорційно впливає на жінок (Рада Європи, 2011).

Контакт з партнером у контексті програм роботи з кривдниками — це діяльність, спрямована на забезпечення інформування жінок, які постраждали від насильства, про програму роботи з кривдниками, яку відвідує їхній (колишній) партнер чоловічої статі, адекватну оцінку та управління ризиком заподіяння шкоди, а також надання підтримки постраждалим від насильства.

Підтримка партнера в контексті програми роботи з кривдниками — це комплексна інтервенція, яка включає різні послуги, що пропонуються жінкам, які пережили насильство, для підтримки їхньої безпеки та добробуту (наприклад, консультування, психотерапія, правова допомога тощо).

Партнерська служба — це фахівці, підрозділ або організація, які забезпечують контакт з партнером у контексті роботи з кривдником.

Кривдник означає особу, яка вчиняє акти домашнього насильства або насильства стосовно інтимного партнера. Визнано, що кривдники — це переважно чоловіки, тоді як постраждалі — переважно жінки. У цьому документі термін «кривдник» стосується чоловіків, які застосовують насильство, якщо не вказано інше.

Постраждала особа означає будь-яку особу, яка зазнала домашнього насильства або насильства стосовно інтимного партнера. За значенням цей термін схожий на термін «жертва», але, як правило, йому надається перевага, оскільки він передбачає стійкість. У цьому документі термін «постраждала особа» стосується жінок і дітей, якщо не вказано інше.

Європейські стандарти для програм роботи з кривдниками

Європейські стандарти для програм роботи з кривдниками визначають мінімальні вимоги до безпечних й ефективних інтервенцій для чоловіків, які вчиняють насильство щодо інтимних партнерів.

Будь-яка стратегія, спрямована на припинення насильства щодо жінок і домашнього насильства, буде неповною без підходу, спрямованого на кривдників і притягнення їх до відповідальності. Багато європейських країн доповнили свої системи підтримки постраждалих від насильства створенням програм роботи з кривдниками, які становлять невід'ємний компонент скоординованої реакції громади на насильство. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська конвенція; РЄ, 2011), що є ключовим орієнтиром у боротьбі з гендерно зумовленим насильством, у статті 16 визначає програми роботи з особами, які вчинили домашнє та сексуальне насильство, як один з ключових превентивних заходів.

Оскільки програми роботи з особами, які вчинили домашнє насильство, стають все більш поширеними, існує потреба у розробці чітких і визначених європейських стандартів для цих програм. Ці стандарти об'єднують вже проведені дослідження, досвід практиків і висновки, отримані в результаті подолання поширених помилок при впровадженні програм, з урахуванням національної та місцевої динаміки.

В основі європейських стандартів для програм роботи з кривдниками лежить тверда прихильність до безпеки та добробуту постраждалих від насильства. Це зобов'язання впливає у свідомлення того, що ефективні програми повинні безперешкодно враховувати перспективи постраждалих від насильства, а також працювати з особами, які заподіяли шкоду. Це підкреслює необхідність узгодження програм, спрямованих на кривдників, з потребами та правами постраждалих.

Ба більше, першорядне значення має підзвітність, і існує відчутна потреба в тому, щоб програми були підзвітні відповідним зацікавленим сторонам. Ця підзвітність поширюється не лише на самих постраждалих, яким мають бути гарантовані безпека і підтримка, та на кривдників, яких слід притягнути до відповідальності та підтримати у зміні поведінки, але й на спонсорів, які вкладають ресурси, та на місцеві громади, на які впливають програми. Узгоджений набір стандартів сприяє прозорості, послідовності та впевненості в тому, що програми дійсно виконують свою мету.

Стандарти представлені у формі робочого документа, що підкреслює його відкритість для адаптації на основі значного внеску різних зацікавлених сторін. Європейська мережа по роботі з особами, які вчинили домашнє насильство (WWP EN), буде послідовно сприяти обговоренню безпечної та ефективної роботи з кривдниками, проводити і відстежувати дослідження, а також включати їх результати в стандарти.

Сфера застосування європейських стандартів для програм роботи з кривдниками

Європейські стандарти для програм роботи з кривдниками зосереджені на конкретній цільовій групі та засобах інтервенцій. Сфера застосування стандартів така:

■ Програми для дорослих чоловіків, які вчинили насильство над своїми партнерками;

Програми роботи з кривдниками можуть працювати з різними типами клієнтів (наприклад, чоловіками, які вчинили НІП, жінками, які вчинили насильство, дорослими, які вчинили насильство над іншими членами сім'ї, особами, які вчинили насильство над дітьми, сексуальними кривдниками, кривдниками ЛГБТК+, неповнолітніми кривдниками тощо). Однак для цілей цих стандартів рішення зосередитися лише на чоловіках, які вчиняють насильство щодо своїх партнерок, ґрунтується на кількох елементах.

По-перше, такий тип насильства дуже поширений, а отже, існує необхідність приділяти йому пріоритетну увагу при наданні рекомендацій щодо безпечної та ефективної роботи. Згідно з опитуванням Європейського агентства з фундаментальних прав (FRA, 2014), кожна третя жінка в ЄС зазнала фізичного та/або сексуального насильства. Таке насильство здебільшого вчиняється партнерами-чоловіками в контексті інтимних стосунків. Опитування FRA показало, що з усіх жінок, які мають (теперішніх або колишніх) партнерів, 22% зазнали фізичного та/або сексуального насильства з їхнього боку (FRA, 2014). Аналогічно, хоча робота з різними типами кривдників може мати певну схожість (наприклад, оцінка ризиків насильства або навчання навичок ненасильницького спілкування), кожна група кривдників потребує індивідуального підходу (Ouztüzün et al., 2023; Arias et al., 2013; Butters et al., 2021; Travers et al., 2021). Наприклад, насильницький опір як реакція на попередню тривалу та тяжку віктимізацію частіше чинять жінки, і він, як правило, не включає спроби примусового контролю (Bair-Merritt et al., 2010). Робота з кривдниками вимагає ретельного та спеціалізованого підходу, а в деяких випадках — лікування, яке сильно фокусується на попередній віктимізації (McKee & Hilton, 2019; Graves et al., 2005). Аналогічно, робота з кривдниками з числа ЛГБТКІА потребує програм, які можуть виявляти і протидіяти конкретним формам насильства (наприклад, насильству на основі ідентичності) та враховувати спільний досвід травми і стресу, пов'язаний з належністю до групи меншин (Walsh & Stephenson, 2023; Gray et al., 2020). Крім того, оскільки програми для чоловіків, які вчиняють насильство щодо партнерок, — це найбільш поширена форма програм роботи з кривдниками в Європі (Akoenski et al., 2013; Всесвітня організація охорони здоров'я, 2014), існує велика кількість досліджень (Babcock et al., 2004; Arce et al., 2020; Arias et al., 2013; Cheng et al., 2019; Eckhardt et al., 2013; Karakurt et al., 2019; Miller et al., 2015; Travers et al., 2021; Wilson et al., 2021) і практичних напрацювань, які лягли в основу цієї концепції.

■ Мінімальні стандарти безпечної та ефективної практики;

Стандарти визначають мінімальні вимоги до безпечної та ефективної практики.

■ Програми роботи з кривдниками та партнерська служба;

Програми роботи з кривдниками повинні впроваджуватися у тісній співпраці з партнерськими службами. Необхідні чіткі вказівки щодо ролей, обов'язків і вимог програми роботи з кривдниками і пов'язаної з нею партнерської служби для того, щоб забезпечити пріоритетність контактів з партнерами та інформування постраждалих від насильства про всі відповідні аспекти роботи, оцінку, зменшення й управління ризиками, а також надання постраждалим від насильства належної підтримки. Крім того, це сприяє постійному та продуктивному обміну інформацією та співпраці між програмою роботи з кривдниками і партнерськими службами. Така співпраця має сприяти кращим результатам для постраждалих від насильства та для кривдників.

Важливо підкреслити, що ці стандарти не мають на меті регулювати або впливати на будь-який аспект роботи служб підтримки жінок (включаючи НУО, установи тощо), які надають допомогу постраждалим від насильства. Стандарти зосереджені виключно на процедурах забезпечення контакту з партнером у контексті роботи з кривдником.

■ Індивідуальна робота з кривдниками;

Стандарти визначають рамки безпечної та ефективної індивідуальної роботи з кривдниками. Онлайн-інтервенції не входять до сфери дії стандартів.

Деякі організації в Європі та США пропонують онлайн-роботу з кривдниками, і цей формат роботи став більш поширеним під час пандемії Covid-19 (Bellini & Westmarland, 2021; Pauncz, Vall & Jovanovic, 2021). Хоча існують обмежені дослідження характеристик та ефективності онлайн роботи з кривдниками (Bellini & Westmarland, 2021), це все ще експериментальні ініціативи, які наразі не підкріплені достатніми надійними дослідженнями, щоб керувати онлайн роботою з кривдниками по всій Європі.

Структура стандартів

Європейські стандарти розробляються в межах такої структури:

■ Приведені у відповідність до міжнародного законодавства та керівних принципів;

Стандарти ґрунтуються на положеннях Стамбульської конвенції, зокрема статті 16 (Рада Європи, 2011). Конвенція чітко вказує, що програми для осіб, які вчинили насильство, повинні забезпечувати безпеку та підтримку постраждалих від насильства як першочергове завдання і, за можливості, впроваджуватися у співпраці зі спеціалізованими службами підтримки для жінок. Хоча стандарти ґрунтуються насамперед на статті 16 Стамбульської конвенції, вони відповідають загальним принципам Конвенції, таким як необхідність гендерно-чутливої політики (стаття 6), забезпечення недискримінації (стаття 4) та загальне зобов'язання запобігати насильству щодо жінок і домашньому насильству (стаття 12).

Стандарти інтегрують ключові принципи та рекомендації кількох інших публікацій, таких як «Боротьба з насильством щодо жінок: мінімальні стандарти для служб підтримки» (Рада Європи, 2008), «Програми роботи з особами, які вчинили домашнє та сексуальне насильство: Стаття 16 Стамбульської конвенції» (Hester & Lilley, 2016), Середньостроковий горизонтальний огляд звітів про базову оцінку GREVIO¹ (GREVIO, 2022) та звіти про оцінку GREVIO, опубліковані до цього часу.

Крім того, європейські стандарти втілюють принципи, викладені в Керівництві з розробки стандартів для програм, що працюють з особами, які вчинили домашнє насильство (WWP EN, 2018).

■ Ґрунтуються на фактичних даних і практичному досвіді;

Стандарти інтегрують дедалі більшу кількість досліджень щодо ефективних програм роботи з кривдниками². Однак дуже часто дослідження на цю тему стикаються з методологічними проблемами, які впливають на їх надійність (Babcock et al., 2004; Lilley-Walker, Hester & Turner, 2018), а висновки, як правило, непереконливі (Babcock et al., 2004; Akoenski et al., 2013; Arce et al., 2020; Travers et al., 2021). Щоб подолати ці обмеження, стандарти доповнюють наявні дослідження даними з практики. Досвідчені фахівці-практики та організації з усієї Європи зробили активний внесок у розробку європейських стандартів роботи з кривдниками³. Крім того, Європейська мережа для осіб, які вчинили домашнє насильство, склала широкий спектр викликів і пасток, з якими зазвичай стикаються програми під час реалізації заходів, зібраних шляхом детального аналізу програм та їхньої відповідності положенням Стамбульської конвенції⁴. Ці знання були інтегровані в стандарти та відповідні їм індикатори.

■ Європейські, але контекстуалізовані;

Одна зі складностей у формулюванні європейських стандартів полягає в тому, щоб знайти баланс між універсальною та кількісно вимірюваною системою, яка водночас може бути адаптована до різних країн, спільнот та організацій. Така адаптивність має вирішальне значення для забезпечення відповідності місцевим особливостям і специфічним потребам груп населення, для яких розробляються програми. Крім того, це важливо для заохочення інноваційних практик і підходів до роботи з кривдниками.

1 Група експертів з протидії насильству стосовно жінок і домашньому насильству — незалежний експертний орган, відповідальний за моніторинг виконання Стамбульської конвенції.

2 Детальний опис доказової бази доступний у спеціальному розділі цього документа.

3 Див. розділ «Розробка стандартів».

4 WWP EN (2022) провела картування програм роботи з кривдниками на Західних Балканах (Албанія, Боснія і Герцеговина, Північна Македонія, Чорногорія, Косово та Сербія), у країнах Східного партнерства (Вірменія, Азербайджан, Білорусь, Грузія, Молдова, Україна), в Ірландії та в Іспанії. Крім того, WWP EN провела картування орієнтованої на безпеку постраждалих від насильства роботи з кривдниками в Європі, в якому взяли участь 33 організації з 24 країн.

Стандарти ретельно розроблені, щоб визначити фундаментальні принципи та їхні основні характеристики, водночас підтримуючи автономію організацій у реалізації цих принципів у практичних умовах. Наприклад, хоча стандарти передбачають необхідність зв'язку програм роботи з кривдниками з партнерськими службами, вони не диктують обов'язкового підходу до реалізації цього принципу. Натомість вони надають ілюстративні приклади та відкривають простір для прийняття моделей, які відповідають національному або місцевому контексту, дотримуючись при цьому викладених фундаментальних принципів.

Водночас деякі показники стандартів сформульовані таким чином, що містять чіткі інструкції (наприклад, встановлення мінімальної частоти зустрічей між програмами роботи з кривдниками та партнерськими службами, визначення мінімальної тривалості програм роботи з кривдниками, встановлення основних результатів для оцінки програм тощо). Цей підхід має на меті надати вказівки щодо того, як певні принципи мають бути реалізовані на практиці для досягнення певного стандарту. Крім того, він допомагає зробити висновки про те, чи дотримується програма стандарту.

■ Підтримка та розвиток національних стандартів;

Європейські стандарти спрямовані на підвищення якості програм роботи з кривдниками по всій Європі. Деякі країни вже розробили власні стандарти, як-от Велика Британія (Respect, 2023; Home Office, 2023), Німеччина (BMFSJ, 2021), Італія (Relive, n.d.), Молдова (Republic of Moldova, 2014) та Хорватія (Croatia, 2019). Європейські стандарти мають на меті діяти в синергії з цими національними стандартами, обмінюючись ідеями, спільно розвиваючись і підвищуючи загальну якість програм на національному рівні. Крім того, європейські стандарти також мають на меті мотивувати, надихати і надавати рекомендації країнам, які ще не створили власну систему забезпечення якості.

■ Підзвітність

Європейські стандарти — це живий документ, який буде регулярно переглядатися та оновлюватися в міру накопичення цінних практичних знань і нових досліджень.

Крім того, Європейська мережа по роботі з особами, які вчинили домашнє насильство, наразі розробляє систему акредитації для програм роботи з кривдниками, яка має на меті створити кількісні рамки для оцінки дотримання стандартів програмами. Процес акредитації в рамках WWP EN — це не просто адміністративна процедура, а спільний підхід, який сприяє підвищенню якості програм і враховує їхні специфічні контекстуальні обставини.

Розробка стандартів

Європейські стандарти розроблені Європейською мережею по роботі з особами, які вчинили домашнє насильство (WWP EN). Вони відображають постійні зусилля організації, спрямовані на створення основи для безпечної та ефективної роботи з кривдниками по всій Європі.

WWP EN підготувала перше «Керівництво розробки стандартів для програм, що працюють з особами, які вчинили домашнє насильство» у 2008 році, що стало важливою віхою в процесі забезпечення якості на європейському рівні. Документ зазнав кількох редакцій, остання з яких була опублікована у 2018 році (WWP EN, 2018). Крім того, у 2022 році WWP EN співпрацювала з двома національними мережами, які мають значний досвід у розробці стандартів та акредитації програм роботи з кривдниками, — Respect та BAG TäHG e.V. Вони надали інформацію про свої національні стандарти та акредитацію, а також поділилися роздумами про можливість створення європейських стандартів роботи з кривдниками.

Розробка європейських стандартів була комплексним процесом, який включав кілька компонентів:

■ Кабінетний огляд наявних стандартів роботи з кривдниками;

Аналіз різних стандартів роботи з кривдниками, переважно в Європі. Аналіз включав Стандарт поваги (Respect, 2023), Стандарти інтервенції для осіб, які вчинили домашнє насильство (Home Office, 2023), Робота з кривдниками у справах про домашнє насильство — Стандарти Федеральної робочої групи з питань домашнього насильства (BMFSJ, 2021), Національні рекомендації щодо програм роботи з чоловіками, які вчиняють насильство над жінками в інтимних стосунках (Relive, n.d.), Положення про центри допомоги та консультування сімейних агресорів і мінімальні стандарти якості (Republic of Moldova, 2014), Мінімальні стандарти роботи з особами, які вчинили насильство в інтимних стосунках у Чеській Республіці (Urad Vlady, 2018), Практичні стандарти для програм зміни поведінки чоловіків, які вчинили домашнє насильство (NSW Government, 2017), Стандарти застосування заходу захисту у вигляді примусового психосоціального лікування (Croatia, 2019).

■ Матеріали експертної робочої групи з розробки європейських стандартів;

роль експертної робочої групи полягала у наданні зворотного зв'язку щодо стандартів та процесу їх розробки. Робоча група складалася з 15 членів (програми роботи з кривдниками, служби підтримки жінок, національні мережі програм роботи з кривдниками і відповідні наукові експерти)⁵. Робоча група провела три зустрічі в період з березня по жовтень 2023 року.

■ Консультації з програмами роботи з кривдниками, які отримали гранти WWP EN;

Організації, які отримали гранти WWP EN у 2023 році, були залучені до процесу розробки європейських стандартів⁶. Грантоотримувачі надали зворотний зв'язок щодо змісту стандартів та їхньої застосовності у своїх національних контекстах.

■ Експрес-огляд досліджень щодо безпечної та ефективної роботи з кривдниками;

Було проаналізовано кілька наукових публікацій, включаючи огляди та систематичні огляди, на предмет наявності доказів того, що працює в програмах роботи з кривдниками, а також основних рекомендацій, які можуть бути інтегровані в стандарти. Більше інформації можна знайти в Додатку.

■ Аналіз результатів IMPACT;

Дані, зібрані за допомогою опитувальників Інструментарію моніторингу результатів IMPACT (IMPACT Toolkit), що використовуються низкою програм роботи з кривдниками по всій Європі, були проаналізовані з метою пошуку додаткових доказів того, що працює в програмах роботи з кривдниками (Vall et al., 2021). Інструментарій IMPACT — це інструмент для вимірювання результатів, який дозволяє організаціям оцінити зміни в поведінці кривдників, а також вплив цієї поведінки на постраждалу особу, таким чином розглядаючи можливі зміни в безпеці потерпілих від домашнього насильства. Більше інформації можна знайти в Додатку.

5 Членами експертної робочої групи були представники таких організацій та установ: WWP EN, SPA Хорватія, Conexus Іспанія, Університет Ювяскюля Фінляндія, BAG TaHG Німеччина, RESPECT Великобританія, ATV Норвегія, Welsh Women's Aid, Relive Італія, FNACAV Франція, Фонд соціального забезпечення Мальти, наукові експерти Маріанна Гестер і Крістіна Оддоне, а також незалежний практикуючий фахівець Даміан Карнелл.

6 Грантоотримувачі WWP EN у 2023 році: LOM Чехія, NAIA Болгарія, BGRF Болгарія, SPA Хорватія, RELIVE Італія, програма Contexto в Університеті Валенсії Іспанія, MEND Ірландія.

Європейські стандарти для програм роботи з кривдниками — резюме

РОЗДІЛ	СТАНДАРТНА СФЕРА	СТАНДАРТ
1	Безпека і добробут постраждалих від насильства	1.1. Зв'язок з (колишнім) партнером і підтримка Програма роботи з кривдниками співпрацює з партнерською службою, що пропонує своєчасну, індивідуально підібрану підтримку жінкам, які постраждали від насильства, одночасно зменшуючи будь-які ризики для потерпілих, які можуть виникнути через залучення кривдника до роботи служби.
		1.2. Зосередження уваги на дітях Програма роботи з кривдниками визнає дітей постраждалими від домашнього насильства або насильства стосовно інтимного партнера та передбачає заходи для виявлення та управління ризиками для дітей та підтримки їхнього добробуту.
		1.3. Обмін інформацією та прийняття рішень Програма роботи з кривдниками має чіткі письмові процедури обміну інформацією між програмою роботи з кривдниками, партнерською службою та їхніми клієнтами, в яких пріоритетом є безпека постраждалих від насильства.
2	Оцінювання та управління ризиками	2.1. Оцінювання ризиків Програма роботи з кривдниками і партнерська служба проводять постійне оцінювання ризиків насильства, використовуючи численні джерела інформації та застосовуючи структурований підхід, заснований на професійному судженні.
		2.2. Керування ризиками Програма роботи з кривдниками та партнерська служба вживають заходів для керування виявленими ризиками для постраждалих, як за допомогою внутрішніх процедур, так і у співпраці із зовнішніми установами.
3	Розробка та реалізація програми	3.1. Цільові групи Програма роботи з кривдниками спеціально розроблена для чоловіків, які вчинили насильство щодо інтимного партнера, і надається клієнтам, які відповідають критеріям прийнятності.
		3.2. Тривалість та структура програми Програма роботи з кривдниками побудована таким чином, щоб надавати інтервенції відповідним клієнтам з чітко визначеною метою — припинити насильницьку поведінку.
		3.3. Цілі, підхід і зміст програми Подолання насильства та забезпечення безпеки і добробуту постраждалих від насильства — основні цілі програми роботи з кривдниками. У роботі з кривдниками програма спрямована на усунення першопричин насильства та сприяння внутрішній мотивації до змін, а також особистій відповідальності.
4	Забезпечення якості та оцінка	4.1. Компетентний персонал Персонал демонструє та розвиває свою компетентність у проведенні безпечних та ефективних інтервенцій, беручи участь у регулярних і безперервних тренінгах та професійному розвитку.
		4.2. Оцінка У програмі роботи з кривдниками передбачені заходи для оцінки процесу та результатів роботи та їх використання для покращення якості інтервенцій.
5	Управління	5.1. Організаційні та управлінські структури Управлінські структури чітко визначені та забезпечують надання високоякісних інтервенцій.
		5.2. Ресурси Програма роботи з кривдниками та партнерські служби мають достатні ресурси для реалізації інтервенцій.

1

Безпека і добробут постраждалих від насильства

1.1. Зв'язок з (колишнім) партнером і підтримка

Програма роботи з кривдниками співпрацює з партнерською службою, що пропонує своєчасну, індивідуально підібрану підтримку жінкам, які постраждали від насильства, одночасно зменшуючи будь-які ризики для потерпілих, які можуть виникнути через залучення кривдника до роботи служби.

■ Індикатори:

1.1.1. Програма роботи з кривдниками тісно співпрацює з партнерською службою.

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Партнерські послуги можуть надаватися у різних формах, наприклад:

- ✓ У програмі роботи з кривдниками безпосередньо працюють фахівці, які забезпечують контакт з партнером (і перенаправляють партнерів до інших установ та організацій у громаді для отримання підтримки);
- ✓ Програма роботи з кривдниками співпрацює із зовнішніми службами підтримки жінок у місцевій громаді, які забезпечують контакт з партнером і підтримку партнера;
- ✓ Програма роботи з кривдниками надається спеціалізованою службою підтримки жінок. Команда / організаційний підрозділ, який працює з жінками, забезпечує контакт з партнерами та підтримку в контексті роботи з кривдниками.

Програми створюють партнерські служби для оптимізації переваг і результатів для постраждалих від насильства та забезпечення ефективної співпраці, беручи до уваги місцевий контекст, наявність ресурсів, рівень співпраці з іншими зацікавленими сторонами в громаді та інші відповідні фактори.

1.1.2. Усім партнеркам або колишнім партнеркам, які перебувають під загрозою заподіяння шкоди, пропонується контакт і доступ до підтримки.

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Контакт з партнером встановлюється для того, щоб забезпечити інформування жінок, які постраждали від насильства, про програму роботи з кривдниками, адекватну оцінку та управління ризиками, а також для того, щоб постраждалим була запропонована підтримка. Контакт з партнером повинен включати перенаправлення до відповідних служб, якщо організація не надає їх безпосередньо.

Підтримка партнера — це комплексна інтервенція, яка включає різні послуги, що пропонуються жінкам, які пережили насильство, для підтримки їхньої безпеки та добробуту (наприклад, консультування, психотерапія, правова допомога тощо).

В ідеалі, контакт з партнером і підтримка партнера забезпечується спеціалізованою службою підтримки жінок, яка тісно співпрацює з програмою роботи з кривдниками.

1.1.3. Жінки, які постраждали від насильства, отримують підтримку від незалежного фахівця, який не працює з їхніми кривдниками, і навпаки.

1.1.4. Партнерська служба працює в окремому приміщенні, відмінному від приміщень програми роботи з кривдниками.

1.1.5. Програма роботи з кривдниками та партнерська служба приділяють першочергову увагу виявленню всіх потенційних жертв насильства, які належать до групи ризику, на етапі прийому (вступу) та безперервно оцінюють ризик протягом усього строку дії програми.

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Пріоритетне завдання програм — виявлення всіх потенційних постраждалих, які можуть наражатися на ризик насильства з боку кривдника, включно з нинішніми та колишніми партнерами, членами сім'ї, дітьми та іншими особами, які можуть постраждати від насильства.

Залежно від наявних ресурсів і національного законодавства, програми можуть пропонувати постраждалим від насильства контактну інформацію та послуги з підтримки або перенаправляти їх до інших установ / служб у громаді. Програми повідомляють відповідні установи про будь-яких нових виявлених постраждалих або ризики насильства, що виникають, відповідно до національного законодавства.

1.1.6. У межах національного законодавства, програма роботи з кривдниками старанно реєструє та намагається отримати контактну інформацію про постраждалих, використовуючи різні джерела, такі як власне кривдник, суб'єкти перенаправлення та інші установи.

1.1.7. Після отримання контактної інформації жінок, які пережили насильство, протягом 10 днів встановлюється перший контакт для оцінки ризику, інформування та пропозиції контакту і підтримки. Партнерська служба проактивно зв'язується з жінками, які пережили насильство, та інформує їх про мету та переваги залучення до послуг.

1.1.8. Участь постраждалих від насильства в контакті та службах підтримки добровільна. Їх згода або відмова від участі не впливає на участь кривдників у програмі та не має жодних наслідків для постраждалих.

1.1.9. Програма роботи з кривдниками та партнерська служба оцінюють потенційні ризики, пов'язані з контактами з постраждалими від насильства, та вживають заходів для мінімізації та пом'якшення цих ризиків. Програми вивчають думки та почуття кривдника щодо контактів з постраждалими від насильства та їхньої підтримки, і це основа для процесів оцінки та управління ризиками.

1.1.10. Потерпілих інформують про мету та структуру програми роботи з кривдниками, а також про те, що кривдники можуть зловживати їхньою участю в програмі як інструментом маніпулювання постраждалими. Постраждалі отримують зрозумілу інформацію про ймовірність зміни кривдника, а також чітку інформацію про обмеження програми.

1.1.11. Партнерська служба враховує надії та страхи постраждалих від насильства, забезпечує планування безпеки та емоційну підтримку. Це робиться безпосередньо або через співпрацю з іншими службами підтримки жінок у громаді.

1.1.12. Підтримка жінок, які постраждали від насильства, надається протягом усього строку дії програми роботи з кривдниками, включно з етапом подальшого супроводу. Інтервенція розробляється з урахуванням потреб постраждалих та оціночних рівнів ризику. Контакти з жінками, які пережили насильство, відбуваються мінімально на етапі вступу, кожні три місяці впродовж програми та наприкінці програми.

1.2. Зосередження уваги на дітях

Програма роботи з кривдниками визнає дітей постраждалими від домашнього насильства або насильства стосовно інтимного партнера та передбачає заходи для виявлення та управління ризиками для дітей та підтримки їхнього добробуту.

■ Індикатори:

1.2.1. Програма роботи з кривдниками працює з чітким розумінням того, що діти завжди страждають від домашнього насильства та насильства стосовно інтимного партнера.

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

У деяких випадках насильство може безпосередньо вчинятися проти дітей, тоді як в інших випадках діти можуть бути свідками насильства, вчиненого проти їхніх матерів. Дослідження показують, що вплив і наслідки для дітей однакові в обох випадках (Bacchini and Esposito, 2020; Rydstrom et al., 2019; Wood and Sommers, 2011). Таким чином, ці стандарти підкреслюють, що в сім'ях, де відбувається НІП та домашнє насильство, діти завжди виступають жертвами.

1.2.2. Програми роботи з кривдниками та партнерська служба ідентифікують усіх дітей, які можуть постраждати від поведінки кривдника, включаючи дітей, які проживають з кривдником (як біологічні діти або з інших причин), дітей, які проживають з (колишнім) партнером кривдника, дітей, які відвідують кривдника або його (колишнього) партнера, біологічних дітей, які проживають окремо від кривдника, та інших.

1.2.3. Програми роботи з кривдниками та партнерська служба оцінюють шкоду або потенційну шкоду, завдану дітям, і мають внутрішні та зовнішні процедури для захисту дітей.

1.2.4. Програма роботи з кривдниками визнає вплив насильства з боку кривдника на його батьківську спроможність і розглядає вчинення домашнього насильства та насильства стосовно інтимного партнера як батьківський вибір.

1.2.5. Програма роботи з кривдниками має процедури для визначення потенційних ризиків, які їхня діяльність може становити для дітей, а також заходи для усунення цих ризиків.

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Програми повинні мати процедури, які дозволяють визначити будь-який можливий негативний вплив діяльності програми роботи з кривдниками або партнерських служб на дітей. Наприклад, маленькі діти можуть залишатися вдома самі, поки жінки, які пережили насильство, відвідують зустріч підтримки, або діти можуть підслуховувати неприйнятні розмови, коли контакт з партнером здійснюється телефоном.

1.2.6. Програми роботи з кривдниками та партнерська служба сприяють доступу дітей до різних послуг у громаді, які підтримують їхнє відновлення та добробут.

1.2.7. Програма роботи з кривдниками співпрацює з відповідними фахівцями в громаді, які відіграють певну роль у захисті дітей. При цьому основна увага приділяється відповідальності кривдників у всіх питаннях, що стосуються дітей.

1.3. Обмін інформацією та прийняття рішень

Програма роботи з кривдниками має чіткі письмові процедури обміну інформацією між програмою роботи з кривдниками, партнерською службою та їхніми клієнтами, в яких пріоритетом є безпека постраждалих від насильства.

■ Індикатори:

- 1.3.1. Співпраця та обмін інформацією між програмою роботи з кривдниками, партнерською службою та їхніми клієнтами безперервні та визначені спільними процедурами.
- 1.3.2. Програми роботи з кривдниками та партнерська служба ухвалюють спільні рішення щодо оцінки та управління ризиками, включаючи повідомлення та звітування перед зовнішніми установами.

ПРОГРАМА РОБОТИ З КРИВДНИКАМИ ТА ПАРТНЕРСЬКА СЛУЖБА

- 1.3.3. Обмін інформацією між програмою роботи з кривдниками та партнерською службою включає інформацію, пов'язану з оцінкою та управлінням ризиком насильства, а також результатами програми.
- 1.3.4. Обмін інформацією відбувається під час спільних зустрічей, частота яких залежить від рівня ризику та специфіки випадку. Як мінімум, це відбувається на етапі вступу, кожні три місяці протягом програми та перед її завершенням.

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

У випадках, коли постраждалі від насильства не погоджуються на запропонований контакт і підтримку, програми все одно зобов'язані надавати пріоритет їхній безпеці та добробуту. У таких випадках може мати сенс проводити спільні зустрічі, оскільки досвід партнерських служб може бути цінним для проведення оцінки ризиків і створення плану управління ризиками. Однак, програми роботи з кривдниками та партнерська служба можуть спільно обмірковувати необхідність і частоту зустрічей.

- 1.3.5. Під час спільних зустрічей ведуться детальні протоколи, які зберігаються у справах і відображають поточне оцінювання ризиків. Ухвалені рішення доводяться до відома та документуються разом з фахівцями або установами, відповідальними за подальші дії. Крім того, протокол зустрічі містить огляд попередніх пунктів плану дій.
- 1.3.6. У разі виникнення безпосереднього ризику повторення насильства, програма роботи з кривдниками та партнерська служба негайно інформують одна одну та вживають заходів для управління ризиком. Усі дії та результати фіксуються у справі.

ПРОГРАМА РОБОТИ З КРИВДНИКАМИ, ПАРТНЕРСЬКА СЛУЖБА ТА ЇХНІ КЛІЄНТИ

- 1.3.7. Кривдників та постраждалих від насильства інформують про конфіденційність та її обмеження. Їх також інформують про процедури обміну інформацією, і вони підтверджують своє розуміння, підписуючи відповідну форму.
- 1.3.8. Кривдників та постраждалих інформують про те, що їхні справи можуть бути передані з метою нагляду, акредитації або оцінки, при цьому їхня особиста інформація буде анонімізована.
- 1.3.9. Партнерська служба інформує постраждалу особу про будь-які потенційні ризики, а також про невідвідування або відсторонення кривдника від участі в програмі.
- 1.3.10. Кривдників інформують про те, що жінкам, які пережили насильство, буде запропонована партнерська служба. Однак не повідомляється інформація про те, чи прийняла постраждала особа цю підтримку, а також про деталі її залучення.

Оцінювання та управління ризиками

2.1. Оцінювання ризиків

Програма роботи з кривдниками і партнерська служба проводять постійне оцінювання ризиків насильства, використовуючи численні джерела інформації та застосовуючи структурований підхід, заснований на професійному судженні.

■ Індикатори:

- 2.1.1. Оцінювання ризиків — це безперервна діяльність протягом усього періоду реалізації інтервенції. Це також стосується випадків, коли ризик вже був оцінений іншою установою згідно з відповідним національним законодавством.

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Оцінювання ризиків — це систематична оцінка ймовірності та тяжкості майбутньої шкоди або насильства в стосунках з жорстоким поведінням. Воно передбачає аналіз різних факторів, як статичних, так і динамічних, для визначення потенційної небезпеки, що загрожує постраждалим, та розробки відповідних стратегій інтервенцій. Оцінювання ризиків має на меті підвищити безпеку постраждалих осіб і допомогти фахівцям у прийнятті обґрунтованих рішень щодо рівня та типу інтервенції, необхідної для зменшення потенційного насильства та шкоди.

- 2.1.2. Оцінювання ризиків охоплює всіх ідентифікованих постраждалих осіб, включаючи ризик для дітей.

- 2.1.3. Процес оцінювання ризиків ґрунтується на інформації, отриманій з різних джерел: від кривдника, постраждалої особи, організації, яка перенаправляє особу (якщо така є), та інших установ. Програми роботи з кривдниками та партнерська служба збирають дані з усіх доступних джерел.

- 2.1.4. Початкове оцінювання ризиків проводиться на етапі прийому на програму і становить основу для ухвалення рішення про придатність кривдника до участі в програмі. Програма роботи з кривдниками та партнерська програма підтримки проводять незалежну оцінку шляхом контакту зі своїми клієнтами (кривдниками та жінками, які пережили насильство), після чого проводиться спільне оцінювання ризиків під час спільної зустрічі.

- 2.1.5. Програми роботи з кривдниками та партнерська служба використовують однакові або співставні інструменти оцінювання ризиків з метою узгодження інформації та надання більш реалістичної та всебічної картини ризиків.

- 2.1.6. Програми роботи з кривдниками та партнерська служба застосовують структуроване професійне судження для визначення ризиків, використовуючи інструменти оцінки ризиків, які містять міжнародно визнані фактори ризику для кривдників та вразливості потерпілих. До аналізу включаються як статичні, так і динамічні фактори.

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Структуроване професійне судження — це підхід до оцінювання ризиків насильства, який поєднує доказові інструменти (які інтегрують різні фактори ризику) з професійним судженням практиків, що ґрунтується на їхньому професійному досвіді.

Статичні фактори ризику — це характеристики або обставини, пов'язані з насильницькою поведінкою, які залишаються відносно постійними з плином часу і мають меншу ймовірність зміни. Ці фактори зазвичай включають історичну інформацію, таку як попередні випадки насильства, кримінальне минуле тощо.

Динамічні фактори ризику — це змінні, які можуть змінюватися з часом і впливати на ризик насильства або шкоди. Ці фактори охоплюють широкий спектр психологічних, ситуативних і поведінкових елементів, таких як зловживання психоактивними речовинами, стан психічного здоров'я, нестабільність зайнятості, вагітність, зміни в динаміці стосунків та інші.

2.1.7. Частота спільних зустрічей між програмою роботи з кривдниками та партнерською службою щодо оцінки ризиків відповідає визначеному рівню ризику та відповідним факторам у конкретному випадку. Як мінімум, це відбувається на етапі вступу, кожні три місяці протягом програми та перед її завершенням. Якщо можливо, рекомендується проводити щомісячні зустрічі.

2.2. Керування ризиками

Програма роботи з кривдниками та партнерська служба вживають заходів для керування виявленими ризиками для постраждалих, як за допомогою внутрішніх процедур, так і у співпраці із зовнішніми установами.

■ Індикатори:

2.2.1. Програма роботи з кривдниками має письмові процедури для внутрішнього (наприклад, повідомлення про занепокоєння керівнику) та зовнішнього (наприклад, обмін інформацією з поліцією, судом, прокуратурою, службою захисту дітей тощо) управління виявленими ризиками.

2.2.2. У разі виявлення можливої шкоди / небезпеки, програма роботи з кривдниками та партнерська служба готують план управління ризиками, який враховує характер насильства, фактори ризику кривдника, вразливість жертви насильства та управління потенційними ризиками, пов'язаними з наданням послуг (наприклад, контакти з жертвами насильства під час участі кривдника в програмі, планування зустрічей у час, коли про дітей можна подбати тощо). Таке планування не повинно залежати від пропозиції послуг кривднику.

2.2.4. Відповідно до національного законодавства програма роботи з кривдниками передбачає інформування інших суб'єктів про ризик. У разі безпосередньої загрози насильства необхідно поінформувати відповідні органи.

2.2.5. Програма роботи з кривдниками вживає заходів для забезпечення ефективної співпраці з іншими установами (такими як служби підтримки жінок, поліція, суди, прокуратура, служби у справах дітей, охорони здоров'я тощо) та є частиною скоординованих заходів реагування на рівні громади в країні.

3. Розробка та реалізація програми

3.1. Цільове призначення інтервенції

Програма спеціально розроблена для чоловіків, які вчинили насильство щодо інтимного партнера, і надається клієнтам, які відповідають критеріям прийнятності.

■ Індикатори:

- 3.1.1. Програма роботи з кривдниками має чітко визначену цільову групу (групи) дорослих чоловіків, які вчинили насильство стосовно інтимного партнера.

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Організація, що проводить програму для дорослих чоловіків, які вчинили насильство щодо інтимного партнера, може працювати з іншими типами кривдників, відповідно до свого досвіду та ресурсів. Однак програми, які не призначені для дорослих чоловіків, котрі вчинили насильство щодо інтимного партнера, виходять за рамки цих стандартів.

- 3.1.2. Програма роботи з кривдниками має чіткі критерії прийнятності для допуску кривдників до участі в програмі.

- 3.1.3. Програма роботи з кривдниками доводить інформацію про свої цільові групи до установ, що здійснюють перенаправлення, щоб звести до мінімуму випадки перенаправлення до програми осіб, які не відповідають критеріям участі.

- 3.1.4. Програма роботи з кривдниками приймає лише тих кривдників, для яких вона призначена.

- 3.1.5. Програма надається клієнтам різного походження із застосуванням недискримінаційного підходу.

3.2. Тривалість та структура програми

Програма роботи з кривдниками побудована таким чином, щоб надавати інтервенції відповідним клієнтам з чітко визначеною метою — припинити насильницьку поведінку.

■ Індикатори:

- 3.2.1. Програма роботи з кривдниками триває щонайменше 6 місяців (51 година для групових інтервенцій або 27 годин для індивідуальних інтервенцій).

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Мінімальна тривалість програми визначається по-різному для програм, що передбачають групову роботу, та програм, що передбачають індивідуальну роботу.

Якщо програма проводиться як групова інтервенція, мінімальна тривалість становить 51 годину:

- ✓ 3 години на етап вступу (оцінювання)
- ✓ 48 годин на етап інтенсивної роботи та завершення.

Якщо програма проводиться як індивідуальна інтервенція, мінімальна тривалість становить 27 годин:

- ✓ 3 години на етап вступу (оцінювання)
- ✓ 24 годин на етап інтенсивної роботи та завершення.

Хоча тривалість інтервенцій для кривдників є предметом дискусій, загальновизнано, що зміна поведінки — це довготривалий процес, який потребує часу для проведення інтервенції та часу між сесіями для засвоєння отриманих знань і досвіду. Це питання більш детально розглядається в розділі «Доказова база європейських стандартів».

3.2.2. Програма роботи з кривдниками складається з чітко визначених етапів: етап вступу (оцінювання), етап інтенсивної роботи, етап завершення та етап подальшого супроводу.

3.2.2. Робота з клієнтами на всіх етапах програми точно фіксується в матеріалах справи.

3.2.3. Програма роботи з кривдниками має критерії для тимчасового відсторонення кривдників, а також процедури для безпечного впровадження тимчасового відсторонення, включаючи врахування впливу на потерпілих. Усі прийняті рішення та вжиті заходи чітко фіксуються у матеріалах справи.

ВСТУПНИЙ ЕТАП

3.2.4. Вступний етап або прийом учасників спрямований на оцінку ризику насильства, встановлення робочих відносин, підтримку мотивації кривдника та оцінку його відповідності критеріям участі в програмі.

3.2.5. Вступний етап складається з індивідуальних зустрічей. Кількість зустрічей відповідає часу, необхідному для досягнення цілей цього етапу — не менше 3 годин.

3.2.6. Програма інформує кривдника, партнерську службу та перенаправника про результати вступного етапу. При цьому програма враховує потенційні ризики, пов'язані з поширенням цієї інформації, і вживає заходів для їх зменшення.

ЕТАП ІНТЕНСИВНОЇ РОБОТИ

3.2.7. Етап інтенсивної роботи зосереджений на припиненні насильства з боку кривдників і забезпеченні безпеки постраждалих осіб.

3.2.8. Тривалість програми відповідає потребам цільової групи та не може бути коротшою за 48 годин для групових інтервенцій або 24 годин для індивідуальних інтервенцій.

3.2.9. Програма може мати груповий формат (відкритий чи закритий) та/або індивідуальні зустрічі. Вибір формату відображає потреби цільової групи та максимізує вплив програми.

3.2.10. Якщо програма реалізується в груповому форматі, розмір і структура групи мають забезпечувати ефективну роботу та участь усіх її членів.

ЕТАП ЗАВЕРШЕННЯ

3.2.11. Етап завершення програми призначений для підбиття підсумків результатів програми для клієнта та виокремлення невирішених сфер ризику, які визначаються спільно програмою роботи з кривдниками та партнерською службою.

3.2.12. Програма розглядає низку результатів, надаючи пріоритет перспективам постраждалих від насильства (див. Розділ 4).

3.2.13. Звітуючи перед організацією, яка направила клієнта, програма описує прогрес і результати, досягнуті клієнтом. Якщо є потреба в подальшій роботі або невирішені питання, пов'язані з ризиком, про це також чітко повідомляється.

3.2.14. Програма організовує «завершальну зустріч» з кривдником, щоб оцінити результати програми, обговорити невирішені потреби, пояснити етап подальшого супроводу і допомогти кривднику встановити зв'язок з іншими службами в громаді, якщо це необхідно. Ця зустріч може відбуватися в індивідуальному або груповому форматі.

ЕТАП ПОДАЛЬШОГО СУПРОВОДУ

3.2.15. Етап подальшого супроводу спрямований на підтримку довгострокової безпеки постраждалих від насильства та припинення насильства, а також на розуміння результатів програми.

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Деякі програми можуть зіткнутися з труднощами в охопленні кривдників після завершення інтервенції, особливо якщо перенаправлявач до програми не вимагає обов'язкової участі у зустрічах подальшого супроводу. Аналогічно для деяких програм обмеженість ресурсів може стати перешкодою для проведення етапу подальшого супроводу. Однак важливо, щоб програми максимально були спрямовані на охоплення кривдників та мотивування їх до участі в інтервенціях подальшого супроводу.

3.2.16. Етап подальшого супроводу складається з щонайменше двох зустрічей протягом 12 місяців після виходу з програми. Ці зустрічі можуть бути індивідуальними або груповими і можуть проводитися особисто, онлайн або телефоном.

3.2.17. Програма прагне максимізувати відвідуваність клієнта на етапі подальшого супроводу та реєструє всі заходи, що вживаються в цьому напрямку.

3.3. Цілі, підхід і зміст програми

Подолання насильства та забезпечення безпеки і добробуту постраждалих від насильства — основні цілі програми роботи з кривдниками. У роботі з кривдниками програма спрямована на усунення першопричин насильства та сприяння внутрішній мотивації до змін, а також особистій відповідальності.

■ Індикатори:

3.3.1. Програма встановила мінімальні бажані результати роботи з кривдниками. Ці результати включають, серед іншого, такі:

- а) Припинення насильства в інтимних стосунках.
- б) Розуміння насильства з боку інтимного партнера як гендерно зумовленого явища, його форм та зв'язку з владою і контролем.
- в) Розуміння власного насильства та пов'язаних з ним переконань.
- г) Розуміння насильства як особистого вибору.
- ґ) Розвиток внутрішньої мотивації до змін.
- д) Розуміння наслідків насильства для (колишнього) партнера, дітей та самого кривдника.
- е) Дослідження власної маскулінної ідентичності, розуміння її зв'язку з насильством та трансформація гендерних переконань, які сприяють насильству.
- є) Підвищення рівня усвідомлення власних емоцій та вміння керувати ними в ненасильницький спосіб.
- ж) Прийняття здорових способів підтримки дітей та встановлення меж.

3.3.2. Робота з кривдником ґрунтується на таких принципах:

- а) Насильство щодо інтимного партнера — це прояв гендерної нерівності та виключна відповідальність кривдника.
- б) Робота з насильством вимагає розуміння складних факторів і шляхів, які уможливають і впливають на застосування насильства кривдниками, наприклад, через екологічну модель.
- в) Трансформація гендерних стереотипів — це комплексний процес, який має бути відображений у змісті програми, особистому ставленні фасилітаторів, стосунках між фасилітаторами та їхній динаміці, а також в організації роботи.
- г) Зміни — це процес, який вимагає балансу між тим, щоб цінувати клієнта як особистість, яка має власну цінність, і тим, щоб кинути виклик його насильницькій поведінці.
- ґ) Детальний фокус на насильницькій поведінці, реконструкція конкретних дій, думок і почуттів допомагає кривдникам усвідомити свою активну роль у вчиненні насильства.

3.3.4. Програма роботи з кривдниками визначає зміст роботи, включаючи теми, структуру занять і матеріали. Ці елементи розроблені таким чином, щоб сприяти досягненню запланованих результатів.

4. Забезпечення якості та оцінка

4.1. Компетентний персонал

Персонал демонструє та розвиває свою компетентність у проведенні безпечних та ефективних інтервенцій, беручи участь у регулярних і безперервних тренінгах та професійному розвитку.

■ Індикатори:

НАБІР І ВІДБІР ПЕРСОНАЛУ

- 4.1.1. Програма роботи з кривдниками визначає компетенції (знання, навички та цінності), необхідні для ефективного виконання роботи персоналом. Ці компетенції відповідають моделі роботи та специфіці програми і можуть бути набуті через формальну освіту або відповідний професійний розвиток.
- 4.1.2. Програма роботи з кривдниками зосереджується на оцінці компетенцій кандидатів (знань, навичок і цінностей) під час найму на роботу. Програма встановлює критерії щодо професійної підготовки кандидатів, їхнього навчання та відповідного досвіду роботи.
- 4.1.2. Під час відбору кандидатів на роботу програма роботи з кривдниками вивчає їхній особистий досвід домашнього насильства та можливий вплив цього досвіду на роботу.
- 4.1.4. Компетенції персоналу розробляються для фахівців, які працюють у програмі роботи з кривдниками, а також для фахівців, які працюють у партнерській службі, якщо обидва компоненти надаються однією і тією ж організацією.

РОЗВИТОК ПОТЕНЦІАЛУ

- 4.1.6. Персонал проходить навчання щодо конкретної моделі роботи, яка використовується програмою роботи з кривдниками та/або партнерською службою. Навчання може проводитися як всередині організації, так і за її межами.

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Важливо, щоб і співробітники програми роботи з кривдниками, і співробітники партнерських служб були підготовлені до роботи за конкретною моделлю. Навіть якщо фахівці, які надають послуги з налагодження контактів з партнерами та підтримки, мають високу кваліфікацію для підтримки постраждалих від гендерно зумовленого насильства та роботи у сфері гендерно зумовленого насильства, необхідне додаткове навчання щодо програми роботи з кривдниками, підтримки постраждалих від насильства в цьому контексті та розуміння процедур співпраці з програмою роботи з кривдниками.

- 4.1.7. Персонал програми роботи з кривдниками повинен пройти щонайменше 84 години спеціалізованого навчання перед початком роботи. Темі навчання включають насильство щодо жінок, гендер і перетин гендеру та НІП, мотиваційне інтерв'ю, оцінювання та управління ризиками, захист дітей, питання психічного здоров'я та зловживання психоактивними речовинами, емоційну регуляцію, реалізацію програми на всіх етапах (вступ, інтенсивна робота, завершення та подальший супровід), а також міжкультурну чутливість та обізнаність.

4.1.8. Нові співробітники також проходять навчання на робочому місці.

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

При створенні нових програм або при значному збільшенні кількості програм, що проводяться, може бути неможливо поєднати нових фасилітаторів з більш досвідченими. Тому важливо, щоб організації розглянули інші відповідні способи наставництва та підтримки нового персоналу.

4.1.9. Співробітники отримують регулярну супервізію, яка може бути внутрішньою та/або зовнішньою. Співробітники отримують щонайменше 6 годин супервізії на рік.

4.1.10. Співробітники отримують щонайменше 16 годин навчання на рік на теми, пов'язані з їхньою роботою.

4.2. Оцінка

У програмі роботи з кривдниками передбачені заходи для оцінки процесу та результатів роботи та їх використання для покращення якості інтервенцій.

■ Індикатори:

НАБІР І ВІДБІР ПЕРСОНАЛУ

4.3.1. Програма роботи з кривдниками проводить постійну оцінку процесу та результатів своєї роботи. Як мінімум, оцінювання проводиться на основі інформації від кривдників; за можливості, воно також включає дані від постраждалих від насильства та зовнішніх агентств.

4.3.2. Програма роботи з кривдниками збирає дані про показники перенаправлення, відсіву і завершення програми; варіації у дотриманні прийнятої моделі роботи; співпрацю між програмою роботи з кривдниками та інтервенціями щодо підтримки партнерів; процеси організаційного управління; співпрацю із зовнішніми установами.

4.3.3. Результати зосереджені на таких аспектах (але не обмежуються ними): зменшення / припинення насильницької поведінки (у всіх її формах, включаючи, серед іншого, фізичне насильство, сексуальне насильство, примусовий контроль), безпека та якість життя (колишніх) партнерів та їхніх дітей, мотивація кривдників, переконання кривдників, пов'язані з насильством, особисті пояснення причин насильства та виховання дітей.

4.3.4. Методологія збору даних дозволяє проводити порівняння до і після роботи. За можливості, дані збираються через кілька інтервалів протягом роботи, що дає змогу порівняти погляди постраждалих від насильства та кривдників.

4.3.5. Програма роботи з кривдниками проводить аналіз даних про процес і результати роботи та видає результати, які включають висновки та рекомендації.

4.3.6. Програма роботи з кривдниками оновлює та коригує свою роботу відповідно до результатів оцінювання.

5. Організаційний менеджмент

5.1. Організаційні та управлінські структури

Управлінські структури чітко визначені та забезпечують надання високоякісних інтервенцій.

■ Індикатори:

5.1.1. Усі співробітники мають чітко визначені ролі та обов'язки.

5.1.4. Програма роботи з кривдниками враховує важливість та наслідки гендерної приналежності персоналу для виконання місії та досягнення бажаних результатів роботи.

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Важливо враховувати, як гендер фахівців, що працюють з кривдниками, впливає на їхню роботу, оскільки програми повинні сприяти гендерній рівності та зосереджуватися на трансформації патріархальних структур.

Програми повинні знаходити способи забезпечити визнання та слухання голосів жінок, а також те, щоб програми не перетворювалися на простір, де присутні лише чоловіки. Присутність фасилітаторок може допомогти кривдникам виявити власні стереотипи та переконання. Так само фасилітатори-чоловіки можуть моделювати рівність і вразливість, а команди фасилітаторів, що складаються з представників обох статей, можуть моделювати шанобливі стосунки.

Найпоширеніший спосіб досягти цього — залучити фасилітаторів і фасилітаторок. Однак програми можуть застосовувати різні підходи до роботи над тими самими принципами, залежно від контексту. Наприклад, якщо через брак фасилітаторів-чоловіків неможливо сформувати гендерно збалансовану команду фасилітаторів, у програмі роботи з кривдниками можуть працювати дві фасилітаторки, а фасилітатор-чоловік може долучатися до проведення сесій на певні теми (наприклад, маскулінності чи сексуальності).

Важливо, щоб культурний контекст не використовувався як виправдання для виключення жінок з числа фасилітаторів (наприклад, стверджувати, що чоловіки в певній громаді не захочуть спілкуватися з фасилітаторками).

5.1.5. Рівність між програмою роботи з кривдниками та партнерською службою забезпечується в усіх аспектах, таких як умови праці та заробітна плата. Це стосується всіх випадків, на які може впливати програма роботи з кривдниками.

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Рівність — це цінність, яка повинна проявлятися в усіх аспектах роботи. Програми роботи з кривдниками повинні враховувати динаміку співвідношення сил між програмою та партнерською службою і сприяти забезпеченню рівності.

Якщо партнерська служба та програма роботи з кривдниками надаються однією організацією, цього можна досягти, забезпечивши рівність умов праці, таких як контрактні відносини та заробітна плата.

Якщо партнерська служба надається зовнішньою організацією, програма роботи з кривдниками може ініціювати дискусії щодо рівності між цими двома послугами, виступати за рівні умови, підтримувати організації підтримки жінок у їхніх зусиллях щодо покращення умов праці тощо.

5.2. Ресурси

Програма роботи з кривдниками і партнерські програми підтримки мають достатні ресурси для реалізації інтервенцій.

■ Індикатори:

- 5.2.1. Приміщення програми роботи з кривдниками та партнерської служби достатнє для здійснення заходів і забезпечує конфіденційність клієнтів.
- 5.2.2. Програми роботи з кривдниками та партнерська служба мають безпечне місце для зберігання програмної документації.
- 5.2.3. Співробітники програми роботи з кривдниками та партнерської служби мають достатньо часу та ресурсів для проведення інтервенцій відповідно до встановленої моделі роботи.

Доказова база європейських стандартів

Як описано в розділі «Розробка стандартів», європейські стандарти ґрунтуються на наукових доказах, зібраних за допомогою огляду літератури та аналізу результатів даних, отриманих за допомогою інструментарію IMPACT з різних європейських програм.

Що стосується аналізу за допомогою інструментарію IMPACT, важливо відзначити, що з огляду на обмежену кількість спостережуваних випадків і високий рівень відсіву (60%), більшість змінних, підданих лінійному регресійному аналізу, дала статистично не значущі результати. Однак, отримані результати дають емпіричні вказівки на потенційні тенденції, пов'язані з факторами, що впливають на ефективність програм у зниженні частоти та проявів (кількості форм) насильницької поведінки серед кривдників. Крім того, за наявності, до огляду літератури також були додані наукові докази.

Безпека і добробут постраждалих від насильства

Що стосується безпеки та добробуту постраждалих від насильства, результати аналізу за допомогою інструментарію IMPACT показали, що контакти з (колишніми) партнерами та наявність спеціальних підрозділів, які надають підтримку постраждалим від насильства (Додаток, Таблиця 5) сприяють покращенню результатів. Крім того, співпраця зі службами підтримки жінок і сприяння міжвідомчій координації на основі потреб (колишніх) партнерів (див. Додаток, Таблиця 6/А) також покращують результати програм. Ці результати підтверджують важливість контакту з партнерами, особливо коли ця інтервенція спрямована на задоволення потреб постраждалих від насильства. Крім того, ці результати також підтверджують необхідність співпраці зі службами підтримки жінок.

Аналіз за допомогою інструментарію IMPACT додатково дослідив зв'язок між метою контакту з (колишніми) партнерами та результатами програми. Коли програми контактують з (колишнім) партнером з метою (а) поширення інформації про зміст і методологію програми, (б) надання послуг постраждалим від насильства, (в) розуміння пережитого партнером насильства, (г) надання емоційної підтримки постраждалим, (ґ) оцінювання ризику насильства або (д) оцінки ефективності програми, кінцеві результати програми покращуються (наприклад, зменшується частота і різноманітність насильницьких дій). Ці результати відображені в пропонованих стандартах, які окреслюють необхідність контакту з (колишніми) партнерами для досягнення всіх вищезазначених цілей на різних етапах програми.

Наявність принаймні однієї дитини суттєво впливає на позитивні результати програми, тоді як вік дитини, як показано в Таблиці 9 (Додаток), не має помітного впливу. Ці результати підтверджують попередні дослідження, які стверджують, що батьківство — це вирішальний фактор у мотивації кривдників до змін (Meyer, 2016; Stanley et al., 2012). Тому важливо, щоб програми роботи з кривдниками працювали з чітким акцентом на дітей, як це відображено в цих стандартах. Ба більше, результати аналізу за допомогою інструментарію IMPACT показали, що якщо на початку програми кривдник або його (колишній) партнер вважав, що насильство не мало наслідків для дитини, то результати програми були гіршими. З іншого боку, якщо на початку програми одна зі сторін вважала, що дитина засмучена або розлючена на кривдника, результати програми були більш позитивними (Додаток, таблиця 10). Тому дуже важливо, щоб програми роботи з кривдниками мали чітке розуміння того, як насильство стосовно інтимного партнера впливає на дітей, та ефективно інформували кривдників про цей вплив (як зазначено в Стандартах).

Оцінювання та управління ризиками

Коли програми зв'язуються з (колишнім) партнером для оцінки ризику насильства, кінцевий результат програми покращується з точки зору зменшення частоти та різноманітності насильницької поведінки. Ці результати відповідають запропонованим стандартам, які передбачають оцінку ризиків як частину контакту з партнером.

Існують вагомі докази того, що скоординована реакція громади покращує результати програм (Babcock & Steiner, 1999; Frank, 1999; Healy, Smith & O'Sullivan, 1998; Murphy, Musser, & Maton, 1998; Syers & Edleson, 1992). Крім того, у своєму огляді результатів програм роботи з кривдниками Альдарондо (Aldarondo, 2010) виявив, що координація між різними установами може знизити ймовірність подальшого ризику насильства і, в середньостроковій перспективі, рецидиву. Аналогічно, результати аналізу за допомогою інструментарію IMPACT показали, що посилення співпраці з різними зацікавленими сторонами, такими як правоохоронні органи, лікарні, поліція, кримінальні та цивільні суди тощо, суттєво сприяє покращенню результатів програм (Додаток, Таблиця 6/В). Тож міжвідомча співпраця — це важливий фактор покращення результатів програм.

Розробка та реалізація програми

Дослідження показали, що чим більш індивідуалізовані інтервенції, тим кращі результати (Butters et al., 2021; Travers et al., 2021). Попередні дані свідчать про те, що розподіл кривдників за рівнями роботи з ними на основі первинних оцінок може дати багатообіцяючі результати (Coulter and VandeWeerd, 2009).

Дослідження також вказують на те, що ризик динамічний і тому його слід розуміти як процес, а не кінцеву мету (Graham et al., 2019). Рекомендації з літератури з оцінки ризиків включають важливість використання інструментів оцінки ризиків разом з досвідом практиків для контекстуалізації оцінок ризиків (Messing, 2019). Ба більше, оцінка ризиків має допомогти розробити план безпеки з урахуванням ризиків (Campbell, 2001), враховуючи при цьому індивідуальні потреби кривдника (що також має бути основою для формулювання справи та призначення роботи) (Van der Put et al., 2019).

Що стосується змісту та підходу до програми, то результати аналізу за допомогою інструментарію IMPACT показали, що емоційна регуляція та теми, пов'язані з індивідуальною травмою, значною мірою резонують з кривдниками. На противагу цьому, ці теми мали мінімальний вплив на (колишніх) партнерів. Це підтверджує розуміння того, що програми не повинні зводитися до курсів емоційного менеджменту, оскільки, хоча багато кривдників можуть підтримувати такий підхід, він не покращить життя потерпілих від насильства. Важливо, що ці категорії продемонстрували ефект лише тоді, коли розглядалися разом, а не окремо. Ці результати підтримують включення екологічної моделі в програми роботи з кривдниками.

У дослідженнях не існує згоди щодо важливості включення гендерно-чутливого підходу в програми роботи з кривдниками. З одного боку, деякі дослідження стверджують, що включення гендерних аспектів не пов'язане з кращими результатами програми (van Niekerk & Boonzaier, 2014). Водночас інші дослідження показали, що включення тематичних дискусій з акцентом на гендерних питаннях і просування гендерної рівності призвело до зниження рівня насильницької поведінки серед учасників програм (Lima & Buchele, 2011). Подібні результати продемонстрували Billand & Paiva (2017): чоловіки, які брали участь у програмі, підвищили обізнаність про власну агресивну поведінку. Крім того, дослідження показали зв'язок між традиційними гендерними нормами та насильством стосовно інтимного партнера (Rollero & De Piccoli, 2020; Rollero, Bergagna, Tartaglia, 2019). Щодо моделі, яка дає кращі результати програм, у дослідженнях також існують розбіжності.

Не однозначні результати досліджень і щодо підходу, якого слід дотримуватися. Деякі дослідження визначили когнітивно-поведінкову терапію (КПТ) як підхід, що забезпечує кращі результати (Cotti, et al., 2020). Інші дослідження не виявили відмінностей між КПТ і Дулутською моделлю (Babcock et al., 2004), тоді як інші виявили кращі результати для Дулутської моделі (Ganop et al., 2019). Нарешті, деякі дослідження виявили кращі результати при поєднанні Дулутської моделі та КПТ (Arce et al., 2020). Згідно з аналізом результатів за допомогою інструментарію IMPACT, Дулутська модель демонструє самодостатню ефективність, функціонуючи незалежно від інших підходів. Тому ті програми, які заявляють, що вони дотримуються Дулутської моделі, яка включає сильний фокус на гендерному характері насильства стосовно інтимного партнера, мають кращі результати (Додаток, таблиця 12). Аналогічно, Бабкок і ЛаТаїде (Babcock and LaTaillade, 2000), порівнюючи розмір ефекту за різними моделями, виявили помірний розмір ефекту для психоосвітніх програм Дулутської моделі у порівнянні з іншими моделями. Гондольф (Gondolf, 2011) дійшов висновку, що докази не підтримують жодного конкретного підходу. Важливо наголосити, що, як виявили Ліллі-Волкер та інші (Lilley-Walker et al., 2018), застосування Дулутської моделі, як правило, було більш вузьким, ніж більш цілісний Дулутський підхід, що передбачає скоординоване реагування громади. У багатьох випадках, коли програми ідентифікували себе як такі, що дотримуються Дулутської моделі, вони зазвичай мали на увазі фокус на відповідальності чоловіків за свою поведінку та використання КПТ для посилення змін у ставленні та поведінці чоловіків-кривдників.

Щодо тривалості програм, то результати різноманітні та непереконливі, оскільки багато досліджень не включають цю інформацію або включають її в різних форматах (тобто, одиниця виміру часу варіюється між годинами, тижнями, роками та кількістю сесій). Нещодавній огляд 46 досліджень виявив значну варіативність тривалості програм роботи з кривдниками, яка коливалася від 10 до 35 тижнів, причому в більшості з них сесії були щотижневими (Vall et al., 2023). А от Гондольф (Gondolf, 1999) та Едлсон і Сайерс (Edleson and Syers, 1990) не виявили відмінностей у результатах залежно від тривалості досліджуваних програм⁷. Попри ці результати, більш тривалі програми можуть сприяти підвищенню почуття відповідальності у кривдників (Bennet & Williams, 2001). Ба більше, дослідження свідчать, що кривдники, які вчиняють повторні злочини, роблять це протягом шести місяців після зарахування до програми (Gondolf, 1999). У цьому випадку краще утримувати кривдників у програмі принаймні протягом цього періоду часу, щоб спробувати запобігти повторному заподіяння шкоди.

Забезпечення якості та оцінка

У науковій літературі часто не описані процедури забезпечення якості. Ганнон та інші (Gannon et al., 2019) припускають, що певна кваліфікація фасилітатора (наявність наукового ступеня в галузі психології) та регулярна супервізія можуть покращити результати програми. Ба більше, Голма та інші (Holma et al., 2006) також підкреслили важливість навичок фасилітації для покращення результатів програми. Результати аналізу за допомогою інструментарію IMPACT надають більше доказів у цьому відношенні, особливо в тому, що стосується навчання персоналу, вказуючи на те, що коли персонал має спеціальну підготовку з протидії гендерно-зумовленому насильству (ГЗН), кривдники сприймають результати програм як кращі. Це відбувається не тоді, коли персонал має лише загальну підготовку, а тоді, коли ця загальна підготовка доповнюється спеціальною підготовкою з протидії ГЗН. Таким чином, підготовка персоналу з питань ГЗН має значний вплив на результати програми.

У випадку з кривдниками ефективність нагляду очевидна в поєднанні з іншими заходами забезпечення якості. І навпаки, для (колишніх) партнерів супервізія дає позитивні результати самотійно, без необхідності в додаткових заходах (Додаток, таблиця 13).

⁷ Дослідження Гондольфа (Gondolf, 1999) включало чотири програми, тривалість яких варіювалася від трьох до дев'яти місяців. У цьому дослідженні, після 15 місяців спостереження, не було виявлено суттєвих відмінностей між результатами цих програм (повторні напади, погрози або якість життя постраждалих). Едлсон і Сайерс (Edleson and Syers, 1990) випадковим чином розподілили кривдників на більш інтенсивні (32 сеанси протягом 16 тижнів) і менш інтенсивні (12 сеансів протягом 12 тижнів) програми, і через шість місяців спостереження не було виявлено жодних відмінностей у результатах (повторні напади, про які повідомляли постраждалі).

Результати оцінки за допомогою даних інструментарію IMPACT не дали відповідних результатів. У зв'язку з цим важливо підкреслити, що лише деякі програми оцінюють якість своєї роботи, що впливає на кінцеві результати. Попри це, результати аналізу за допомогою інструментарію IMPACT показали, що коли програми звертаються до (колишнього) партнера з метою оцінки ефективності програми, то наприкінці програми спостерігається покращення результатів (зменшується як частота, так і різноманітність насильницьких форм поведінки). Ці результати відповідають запропонованим стандартам і підтверджують важливість включення точки зору постраждалих від насильства в оцінку програми. Дослідження підкреслюють важливість збору даних про результати в різні моменти часу, а також збору даних про процес змін і про чоловіків, які вибули з програми (Lilley-Walker et al., 2018). У дослідженнях також підкреслюється важливість включення, як мінімум, голосу постраждалих від насильства в оцінку (Kelly and Westmarland, 2015; Vall et al., 2021, 2023; McGinn et al., 2016). Нарешті, розширене розуміння успіху, яке охоплює інші змінні на додаток до рецидиву⁸, також було запропоновано в дослідженнях (Kelly and Westmarland, 2015; Vall et al., 2021, 2023; Lila et al., 2013; Gondolf and Beeman 2003; McGinn et al., 2021; Travers et al., 2021).

Управління організацією

Що стосується організаційного менеджменту, то у випадку простих групових сесій, змішана команда фасилітаторів виявляється більш ефективною (Додаток, таблиця 11) згідно з результатами аналізу за допомогою інструментарію IMPACT Toolkit.

Аналіз за допомогою інструментарію IMPACT показав, що наявність більшої кількості штатних працівників покращує результати програми для клієнтів, але, що важливо, не впливає на програму з точки зору потерпілих (Додаток, таблиця 14).

---

8 Включаючи, наприклад, заходи безпеки та добробуту потерпілих, а також вплив та шкоду, заподіяну жертвам.

Посилання

- Akoensi, T.D., Koehler, J.A., Lpsel, F. & Humphreys, D.K. (2013). Domestic Violence Perpetrator Programs in Europe, Part II: A Systematic Review of the State of Evidence. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology* 57(10) 1206-1225. sagepub.com/journalsPermissions.nav Доступно за посиланням: DOI: 10.1177/0306624X12468110
- Aldarondo, E. (2010). Understanding the Contribution of Common Interventions with Men who Batter to the Reduction of Re-assaults. *Juvenile and Family Court Journal* 61(4). Доступно за посиланням: <https://www.theduluthmodel.org/wp-content/uploads/2017/11/Aldarondo-JFCJ-INTERVENTIONS-WITH-MEN-WHO-BATTER.pdf>
- Arbeit mit Tätern in Fällen häuslicher Gewalt (2021). Standard der Bundesarbeitsgemeinschaft Täterarbeit Häusliche Gewalt e.V. Доступно за посиланням: <https://www.bmfsfj.de/bmfsfj/service/publikationen/arbeit-mit-taetern-in-faellen-haeuslicher-gewalt-8.0734>
- Arce, R., Arias, E., Novo, M. & Farina, F. (2020). Are Interventions with Batterers Effective? A Meta-analytical Review. *Psychosocial Intervention*, 29(3) 153-164. <https://dx.doi.org/10.5093/pi2020a11>
- Arias, E., Arce, R., & Vilarino, M. (2013). Batterer intervention programmes: A meta-analytic review of effectiveness. *Psychosocial Intervention*, 22(2), 153-160. <https://doi.org/10.5093/in2013a18>
- Babcock, J.C. & Steiner, R. (1999). The relationship between treatment, incarceration, and recidivism of battering: A program evaluation of Seattle's coordinated community response to domestic violence. *Journal of Family Psychology*, 13(1), 46-59. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.13.1.46>
- Babcock, J.C., LaTaillade, J.J. (2000). *Evaluating interventions for men who batter*. In J.P. Vincent and E.N. Jouriles (Eds.) *Domestic violence: Guidelines for research informed practice*. Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers, pp. 37-77.
- Babcock, J. C., Green, C. E. & Robie, C. (2004). Does batterers' treatment work? A meta-analytic review of domestic violence treatment. *Clinical Psychology Review*, 23(8), 1023-1053. Доступно за посиланням: <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2002.07.001>
- Bair-Merritt, M. H., Jennings, J. M., Chen, R., Burrell, L., McFarlane, E., Fuddy, L. & Duggan, A. K. (2010). Reducing maternal intimate partner violence after the birth of a child: A randomized controlled trial of the Hawaii Healthy Start Home Visitation Program. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 164(1), 16-23. Доступно за посиланням: doi: 10.1001/archpediatrics.2009.237
- Bennett, L. & Williams, O. (August 2001). *Controversies and Recent Studies of Batterer Intervention Program Effectiveness*. National Electronic Network on Violence Against Women. Доступно за посиланням: <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=10.1.1.85.1.1.85ad6c60c3df2f36ce8e63e906bb9be9f96>
- Bellini, R., & Westmarland, N. (2021). A problem solved is a problem created: the opportunities and challenges associated with an online domestic violence perpetrator programme. *Journal of Gender-Based Violence*, 5(3), 499-515. Доступно за посиланням: <https://doi.org/10.1332/239868021x1617187095L258>
- Billan, J., & Paiva, V. S. F. (2017). Deconstructing gender expectations from a minority standpoint: How to enter into a dialogue with male perpetrators of violence against women?. *Ciencia & Saude Coletiva*, 22(9), 2979-2988. Доступно за посиланням: <https://doi.org/10.1590/1413-81232017229.13742016>
- BMFSJ (2021). *Arbeit mit Tätern in Fällen häuslicher Gewalt*: Standard der Bundesarbeitsgemeinschaft Täterarbeit Häusliche Gewalt e.V. Доступно за посиланням: <https://www.bmfsfj.de/resource/bpb/95364/b8e655a7-8504ca7aa3e3cc4e-1b7e16c0/standards-taeterarbeit-haeusliche-gewalt-data.pdf>
- Butters, R.P., Droubay, B.A., Seawright, J.L., Lundahl, B. & Whitaker, L. (2021). Intimate partner violence perpetrator treatment: Tailoring interventions to individual needs. *Clinical Social Work Journal*, 49, 391-404. <https://doi.org/10.1007/s10615-020-00763-y>
- Campbell, J. C., Sharps, P., & Glass, N. (2001). *Risk assessment for intimate partner homicide*. In G.-F. Pinard & L. Pagani (Eds.), *Clinical assessment of dangerousness: Empirical contributions* (pp. 136-157). Cambridge University Press. Доступно за посиланням: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511500015.009>

- Cheng, S. Y., Davis, M., Jonson-Reid, M., & Yaeger, L. (2019). Compared to what? A meta-analysis of batterer intervention studies using non treated controls or comparisons. *Trauma, Violence, & Abuse*, 22(3), 496-511. Доступно за посиланням: <https://doi.org/10.1177/1524838019865927>.
- СоЕ (Рада Європи), 2008. *Combating violence against women: minimum standards for support services (Запобігання насильству стосовно жінок: мінімальні стандарти щодо надання послуг підтримки)*. Доступно за посиланням: [https://www.coe.int/t/dg2/equality/domesticviolencecampaign/Source/EG-VAW-CONF\(2007\)Study%20rev.en.pdf](https://www.coe.int/t/dg2/equality/domesticviolencecampaign/Source/EG-VAW-CONF(2007)Study%20rev.en.pdf)
- СоЕ (Рада Європи), 2011. *Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами)*. Доступно за посиланням: <https://rm.coe.int/168008482e>
- Cotti, C., Foster, J., Haley, M. R., & Rawski, S. L. (2020). Duluth versus cognitive behavioral therapy: A natural field experiment on intimate partner violence diversion programs. *Journal of Experimental Psychology*, 26(2), 384-395. Доступно за посиланням: <https://doi.org/10.1037/xap0000249>
- Coulter, M., VandeWeerd, C. (2009). Reducing domestic violence and other criminal recidivism: Effectiveness of a multilevel batterers intervention program. *Violence and Victims*, 24(2), 139-152. Доступно за посиланням: DOI: 10.1891/08866708.24.2.139
- Croatia (2019). STANDARDI ZA PROVODENJE ZASTITNE MJERE OBVEZNOG PSIHOSOCIJALNOG TRETMA. Доступно за посиланням: [https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fmpu.gov.hr%2FUserDoc-sImages%2Fdokumenti%2FPravo%2520na%2520pristup%2520informacijama%2FZakoni%2520i%2520os-tali%2520propisi%2FKazneno%2520pravo%2FStandardi%2520za%2520provo%2520C4%2591en-je%2520za%2520C5%25A1titne%2520mjere%2520obveznog%2520psihosocijalnog%2520tretma-na_5%2520\(4\).doc&wdOrigin=BROWSELINK](https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fmpu.gov.hr%2FUserDoc-sImages%2Fdokumenti%2FPravo%2520na%2520pristup%2520informacijama%2FZakoni%2520i%2520os-tali%2520propisi%2FKazneno%2520pravo%2FStandardi%2520za%2520provo%2520C4%2591en-je%2520za%2520C5%25A1titne%2520mjere%2520obveznog%2520psihosocijalnog%2520tretma-na_5%2520(4).doc&wdOrigin=BROWSELINK)
- Eckhardt, C. I., Murphy, C. M., Whitaker, D. J., Sprunger, J., Dykstra, R., & Woodard, K. (2013). The effectiveness of intervention programs for perpetrators and victims of intimate partner violence. *Partner Abuse*, 4(2), 196-231. Доступно за посиланням: <https://doi.org/10.1891/1946-6560.4.2.196>
- Edleson, J.L., & Syers, M. (1990). The relative effectiveness of group treatment for men who batter. *Social Work Research and Abstracts*, 26(2) 10-17.
- Esposito, C., Affuso, G., Dragone, M., & Bacchini, D. (2020). Effortful control and community violence exposure as predictors of developmental trajectories of self-serving cognitive distortions in adolescence: A growth mixture modeling approach. *Journal of Youth and Adolescence*, 49(11), 2358-2371. <https://doi.org/10.1007/s10964-020-01306-x>
- Frank, P.B. (1999). Measuring the system, not individuals. Paper presented at the 6th International Family Violence Research Conference, Durham NH.
- FRA (Агентство Європейського Союзу з основних прав), 2014 р. *Violence against women: an EU-wide survey. Main results report (Насильство стосовно жінок: загальноєвропейське дослідження. Доповідь про основні результати)*. Доступно за посиланням: <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>
- Gannon, T.A., Olver, M.E., Mallion, J.S., James, M. (2019). Does specialized psychological treatment for offending reduce recidivism? A meta-analysis examining staff and program variables as predictors of treatment effectiveness. *Clinical Psychology Review*, Доступно за посиланням: <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2019.101752>
- Gondolf, E.W. (1999a). A comparison of four batterer intervention systems: Do court referral, program length, and services matter? *Journal of Interpersonal Violence*, 14, 41-61.
- Gondolf, E. W., & Beeman, A. K. (2003). Women's Accounts of Domestic Violence Versus Tactics-Based Outcome Categories. *Violence Against Women*, 9(3), 278-301. Доступно за посиланням: <https://doi.org/10.1177/10778Q12Q2250072>
- Gondolf, E. (2011). The weak evidence for batterer program alternatives. *Aggression and Violent Behavior*, 16, 347-353. doi:10.1016/j.avb.2011.04.011
- Graham, L. M., Sahay, K. M., Rizo, C. F., Messing, J. T., Macy, R. J. (2019). The validity and reliability of available intimate partner homicide and reassault risk assessment tools: A systematic review. *Trauma, Violence, & Abuse*. Доступно за посиланням: <https://doi.org/10.1177/1524838018821952>

- Graves KN, Sechrist SM, White JW, Paradise MJ. (2005). Intimate partner violence perpetrated by college women within the context of a history of victimization. *Psychology of Women Quarterly*. 29:278-289. Доступно за посиланням: doi: 10.1111/j.1471-6402.2005.00222.x.
- Gray, R., Walker, T., Hamer, J., Broady, T., Kean, J., Ling, J. & Bear, B. (2020). *Developing LGBTQ programs for perpetrators and victims/survivors of domestic and family violence*. Sydney: Australia's National Research Organisation for Women's Safety Limited (ANROWS). Доступно за посиланням: <https://anrowsdev.wpenginepowered.com/wp-content/uploads/2020/05/PI.17.O9-Bear-RR.1.pdf>
- Healey, K., Smith, Ch., O'Sullivan, Ch. (1998). *Batterer Intervention: Program Approaches and Criminal Justice Strategies*. Washington, DC: US Department of Justice.
- Hester, M., Lilley, S. J. (2016). Domestic and sexual violence perpetrator programmes: Article 16 of the Istanbul Convention: A collection of papers on the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence. Доступно за посиланням: <https://edpc.coe.int/en/violence-against-women/7144-domestic-and-sexual-violence-perpetrator-programmes-article-16-of-the-istanbul-convention.html>.
- Holma, J., Partanen, T., Wahlstrom, J., Laitila, A., Seikkula, J. (2006). Narratives and discourses in groups for male batterers. In M. Libshitz (Eds.), *Domestic violence and its reverberations* (pp. 59-83). New York: Nova Science Publishers.
- Home Office (2023). Standards for Domestic Abuse Perpetrator Interventions. Доступ отримано з: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1127284/Domestic_Abuse_Perpetrator_Standards.pdf
- Jovanović, S. & Vall, B. (2022). Perpetrator Programmes in the Western Balkans; Mapping the Existing Practices and Ways Forward. Berlin: The European Network for the Work With Perpetrators of Domestic Violence (WWP EN). Доступно за посиланням: https://www.work-with-perpetrators.eu/fileadmin/WWP_Network/redakteure/Projects/STOPP/WWPEN_STOPP_RegionalReport_220531_WEB.pdf
- Karakurt, G., Koç E., Çetinsaya, E.E., Ayıluçtarhan, Z., & Bolen, S. (2019). Meta-analysis and systematic review for the treatment of perpetrators of intimate partner violence. *Neuroscience Biobehavioral Reviews*, 105, 220-30. Доступно за посиланням: <https://doi.org/10.1016/j.neubioprev.2019.08.006>
- Kelly, L. and Westmarland, N. (2015). Domestic Violence Perpetrator Programmes: Steps Towards Change. Project Mirabal Final Report. London and Durham: London Metropolitan University and Durham University. Доступно за посиланням: <https://www.dur.ac.uk/crjya/projectmirabal/>
- Lila, M., Gracia, E., & Murgui, S. (2013). Psychological adjustment and victim blaming among intimate partner violence offenders: The role of social support and stressful life events. *The European Journal of Psychology Applied to Legal Context*, 5(2), 147-153. Доступно за посиланням: DOI: 10.5093/ejpalc2013a4
- Lilley-Walker, S-J., Hester, M., Turner, W. (2018). Evaluation of European Domestic Violence Perpetrator Programmes: Toward a Model for Designing and Reporting Evaluations Related to Perpetrator Treatment Interventions. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 62(4), 868-884. Доступно за посиланням: <https://doi.org/10.1177/0306624X16673853>
- Lima, D. C., & Buchele, F. (2011). A critical review on interventions with male perpetrators of domestic and family violence against women. *Physis: Revista de Saude Coletiva*, 21(2), 721-743. Доступно за посиланням: <https://doi.org/10.1590/S0103-73312011000200020>
- McGinn, T., Taylor, B., McColgan, M., Lagdon, S. (2016). Survivor Perspectives on IPV Perpetrator Interventions: A Systematic Narrative Review. *TRAUMA, VIOLENCE, & ABUSE* 2016, Vol. 17(3) 239-255. Доступно за посиланням: DOI: 10.1177/1524838015584358
- McGinn, T., Taylor, B., McColgan, M. (2021). A Qualitative Study of the Perspectives of Domestic Violence Survivors on Behavior Change Programs With Perpetrators. *Journal of Interpersonal Violence*. Volume 36, Issue 17-18. Доступно за посиланням: <https://doi.org/10.1177/0886260519855663>
- McKee, S. A., & Hilton, N. Z. (2019). Co-occurring substance use, PTSD, and IPV victimization: Implications for female offender services. *Trauma, Violence, & Abuse*, 20(3), 303-314. Доступно за посиланням: <https://doi.org/10.1177/1524838017708782>

- Messing, J.T. (April 2019). Risk-Informed Intervention: Using Intimate Partner Violence Risk Assessment within an Evidence-Based Practice Framework. *Social Work* 1;64(2):103-112. Доступно за посиланням: DOI: 10.1093/sw/swz009
- Meyer, S. (2016). Motivating perpetrators of domestic and family violence to engage in behaviour change: The role of fatherhood. *Child & Family Social Work* Volume 23, Issue 1 Pages 97-104. Доступно за посиланням: <https://doi.org/10.1111/cfs.12388>
- Miller, P.G., Curtis, A., Sönderlund, A., Day, A., Droste, N. (2015). Effectiveness of interventions for convicted DUI offenders in reducing recidivism: a systematic review of the peer-reviewed scientific literature. *The American Journal of Drug and Alcohol Abuse*, 41(1): 16-29. Доступно за посиланням: DOI: 10.3109/00952990.2014.966199
- Murphy, C.M., Musser, P.H., Maton, K.I. (1998). Coordinated community intervention for domestic abusers: Intervention system involvement and criminal recidivism. *Journal of Family Violence*, 13, 263-284.
- NSW Government (2017). Practice Standards for Men's Domestic Violence Behaviour Change Programs. Chippendale: Produced by Justice Strategy and Policy. Доступно за посиланням: <https://dcj.nsw.gov.au/documents/service-providers/domestic-and-family-violence-services/men-s-behaviour-change-programs/Men-s-Behaviour-Change-Programs-Practice-Standards.pdf>
- Ouztüzün, Ç., Koyutürk, M., & Karakurt, G. (2023). Systematic investigation of meta-analysis data on treatment effectiveness for physical, psychological and sexual intimate partner violence perpetration. *Psychosocial Intervention*, 32(2), 59-68. Доступно за посиланням: <https://doi.org/10.5093/pi2023.a6>
- Pauncz, A., Vall, B., & Jovanovic, S. (2021). COVID-19 Revision of Practice. European Network for the Work with Perpetrators of Domestic Violence (WWP EN). Доступно за посиланням: https://www.work-with-perpetrators.eu/fileadmin/WWP_Network/redakteure/Resurces/COVID19/COVID-19_Revision_of_Practice_Toolkit.pdf
- Relive. (n.d.) Linee guida nazionali dei programmi di trattamento per uomini autori di violenza contro le donne nelle relazioni affettive. Доступ отримано з: <https://www.asspciazionerelive.it/joomla/images/LineeGuidaRelivea.pdf>
- Republic of Moldova (2014). Annex 2 of the Government Decision no. 496 regarding the minimum quality standards for services provided within the Assistance and Counselling Centre for Family Aggressors from June 30, 2014, Chapter II, Section 2, Standard II - Admission, access link: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=64111&lang=ro
- Respect (2023). Standards for domestic abuse perpetrator interventions. Доступ отримано з: <https://www.gpy.uk/government/publications/standards-for-domestic-abuse-perpetrator-interventions/standards-for-domestic-abuse-perpetrator-interventions-accessible>
- Rollero, C. & De Piccoli, N. (2021). Myths about Intimate Partner Violence and Moral Disengagement: An Analysis of Sociocultural Dimensions Sustaining Violence against Women. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 17, 8139. doi:10.3390/ijerph17218139.
- Rollero, C., Bergagna, E., & Tartaglia, S. (2019). What is Violence? The Role of Sexism and Social Dominance Orientation in Recognizing Violence Against Women. *Journal of Interpersonal Violence*, 36, 21-22. <https://doi.org/10.1177/0886260519888525>
- Rydström, L.L., Edhborg, M., Jakobsson, L.R., NaharKabir, Z. (2019). Young witnesses of intimate partner violence: screening and intervention. *Global Health Action* 12:1 1638054. Доступно за посиланням: <https://doi.org/10.1080/16549716.2019.1638054>
- Standards for domestic abuse perpetrator interventions (2023). Policy Paper. United Kingdom Home Office. written by: Westmarland, N., Kelly, L. Доступно за посиланням: <https://www.gov.uk/government/publications/standards-for-domestic-abuse-perpetrator-interventions/standards-for-domestic-abuse-perpetrator-interventions-accessible>
- Standard II (Moldova) (2014). Annex 2 of the Government Decision no. 496 regarding the minimum quality standards for services provided within the Assistance and Counselling Centre for Family Aggressors from June 30, 2014, Chapter II, Section 2, Standard II. Доступно за посиланням: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=64111&lang=ro
- Stanley, N., Graham-Kevan, N., Borthwick, R. (2012). Fathers and Domestic Violence: Building Motivation for Change through Perpetrator Programmes. *Child Abuse Review* Vol. 21: 264-274 Доступно за посиланням: DOI: 10.1002/car.2222

- State of New South Wales. (2017). Practice Standards for Men's Domestic Violence Behaviour Change Programs. Department of Justice. Доступно за посиланням: <https://dcj.nsw.gov.au/documents/service-providers/domestic-and-family-violence-services/men-s-behaviour-change-programs/Men-s-Behaviour-Change-Programs-Practice-Standards.pdf>
- Syers, M., Edleson, J.L. (1992). The combined effects of coordinated criminal justice intervention in woman abuse. *Journal of Interpersonal Violence*, 7, 490-502.
- The Respect Standard. (2022) 4th edition. Доступно за посиланням: https://hubble-live-assets.s3.amazonaws.com/respect/file_asset/file/1458/Respect_Standard_4th_edition_2022.pdf
- Travers, Á., McDonagh, T., Cunningham, T., Armour, C., & Hansen, M. (2021). The effectiveness of interventions to prevent recidivism in perpetrators of intimate partner violence: A systematic review and meta-analysis. *Clinical Psychology Review*, 84, 101974. Доступно за посиланням: <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2021.101974>
- Úřad vlády České republiky Odbor rovnosti žen a mužů. (2018). Minimální standardy práce s původci a průvodkyněmi násilí v blízkých vztazích v České republice. Доступно за посиланням: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovnost-prilezitosti-zen-a-uzu/Projekt_OPZ/Vystupy_projektu/Minimalni-standardy-prace-s-puvodci-a-puvodkynemi-nasili-v-blizkych-vztazich-v-Ceske-republice.pdf
- Vall, B., Pauncz, A., McKenzie, A. (2021). The WWP EN IMPACT Outcome Monitoring Toolkit. European Network for the Work with Perpetrators of Domestic Violence. Доступно за посиланням: https://www.work-with-perpetrators.eu/fileadmin/WWP_Network/redakteure/IMPACT/WWP_ImpactToolkit_A5_publication_web.pdf
- Vall, B., Lopez-i-Martín, X., Grané Morcillo, J., Hester, M. (2023). A Systematic Review of the Quality of Perpetrator Programs' Outcome Studies: Toward A New Model of Outcome Measurement. *Trauma Violence & Abuse*. Доступно за посиланням: DOI:10.1177/15248380231203718
- Van Niekerk, T. J., & Boonzaier, F. A. (2014). "The only solution there is to fight": Discourses of masculinity among South African domestically violent men. *Violence Against Women*, 22(3), 271-291. Доступно за посиланням: <https://doi.org/10.1177/1077801214555473>
- Van der Put, C. E., Gubbels, J., Assink, M. (2019). Predicting domestic violence: A meta-analysis on the predictive validity of risk assessment tools. *Aggression & Violent Behavior*, 47, 100-116. Доступно за посиланням: <https://doi.org/10.1016/j.avb.2019.03.008>
- Walsh, A. R., & Stephenson, R. (2023). Intimate partner violence perpetration denial and underreporting in cisgender male couples. *Psychosocial Intervention*, 32(2), 109-121. Доступно за посиланням: <https://doi.org/10.5093/pi2023a8>
- Wilson, D. B., Feder, L., & Olaghere, A. (2021). Court-mandated interventions for individuals convicted of domestic violence: An updated Campbell systematic review. *Campbell Systematic Reviews*, 17(1), e1151. Доступно за посиланням: <https://doi.org/10.1002/cl2.1151>
- WHO (Всесвітня організація охорони здоров'я), 2014. Global status report on violence prevention (Глобальний звіт про стан запобігання насильству). Geneva: WHO. Доступно за посиланням: file:///Users/srt/Downloads/9789241564793_eng.pdf
- Wood, S.L., Soomers, M. (2011). Consequences of Intimate Partner Violence on Child Witnesses: A Systematic Review of the Literature. *Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing* ISSN 1073-6077. doi: 10.1111/j.1744-6171.2011.00302.x
- WWP EN (Європейська мережа по роботі з особами, що вчинили домашнє насильство), 2018. Guidelines to develop standards for programmes working with perpetrators of domestic violence (Керівництво з розробки стандартів для програм, що працюють з особами, які вчинили домашнє насильство). Доступно за посиланням: https://www.work-with-perpetrators.eu/fileadmin/WWP_Network/redakteure/Resources/Guidelines/WWP_EN_Guidelines_for_Standards_v3_2018.pdf

Європейська мережа по роботі з особами, що вчинили домашнє насильство (WWP EN)

Заснована у 2014 році, Європейська мережа по роботі з особами, які вчинили домашнє насильство (WWP EN), — це організація, членами якої є програми роботи з кривдниками, дослідницькі інститути та служби підтримки жертв / постраждалих від насильства. Ми об'єднуємо наших членів по всій Європі заради спільної мети: підзвітної, ефективної та орієнтованої на постраждалу особу роботу з кривдниками.

Ми вважаємо, що гендерно зумовлене насильство порушує права жінок, і прагнемо створити гендерно справедливий світ, підтримуючи організації-члени в їхній роботі з тими, хто вирішив застосувати насильство в інтимних партнерствах, переважно з чоловіками.

Як парасолькова об'єднуюча організація, WWP EN підтримує своїх членів, пропонуючи та розвиваючи відповідальну, орієнтовану на постраждалу особу роботу з кривдниками. У рамках розбудови потенціалу ми пропонуємо інноваційні та необхідні тренінги для програм роботи з кривдниками. Крім того, ми працюємо над просуванням Стамбульської конвенції разом із дедалі більшою мережею європейських і глобальних партнерів.

Європейська мережа
по роботі з особами,
що вчинили домашнє насильство (WWP EN)

info@work-with-perpetrators.eu

www.work-with-perpetrators.eu